

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

DERES REF.:

VÅR REF.:

2017/00413-002 BIS004
441

DATO:

04.04.2017

ENKELTE UTFORDRINGER VED ETTERFORSKING AV INTERNETRELATERTE OVERGREP MOT BARN

Misbruk og overgrep mot barn på nettet er et økende samfunnsproblem. Oppklarte straffesaker indikerer at omfanget av personer som deler overgrepsmateriale er betydelig. Mange av sakene inneholder dokumentasjon av fysiske og seksuelle overgrep. Bestilling av direktesendte overgrep mot barn i fattigere land via internett kan synes å være en ny trend.

Det er en målsetting for norsk politi og påtalemyndighet – uttrykt i riksadvokatens mål- og prioriteringsskriv for straffesaksbehandlingen i 2017 – å identifisere ofrene for slike overgrep så langt det er mulig, samtidig som innsatsen for å avdekke og straffeforfølge gjerningspersonene skal forsterkes. Alvorlige seksuallovbrudd, herunder misbruk og overgrep mot barn på nettet, er en sentralt prioritert sakstype. Dette vil i mange tilfeller forde samarbeid med utenlandske polititjenester for å få gjennomført etterforskning i utlandet.

Riksadvokaten mottok i desember 2016 en orientering fra Kripos og Det nasjonale statsadvokatembetet (NAST) om deres etterforskning av en sak som gjaldt seksuelle overgrep mot flere barn på Filippinene, bestilt og betalt av, blant annet, personer hjemmehørende i Norge. I møtet tok Kripos opp enkelte særlige – til dels vedvarende – utfordringer ved etterforskningen av internettrelaterte overgrep mot barn med internasjonale forgreininger.

Riksadvokaten er særlig bekymret for norsk politis i praksis svært begrensede mulighet for å innhente informasjon om registrerte brukere av IP-adresser som følge av den begrensede lagringstiden på 21 dager av informasjon som knytter en IP-adresse til en registrert bruker. Det er ingen tvil om at dette i praksis er til hinder for en mer effektiv strafforfølgning av denne typen straffbare handlinger, og etter riksadvokatens syn er det behov for å vurdere en endring av regelverket på dette punktet.

I tillegg ber vi departementet se nærmere på behovet for, og muligheten for fremforhandling, av en bilateral avtale med Filippinene om gjensidig rettslig bistand i straffesaker.

Norge har tidligere inngått bilaterale avtaler om gjensidig bistand i straffesaker med Thailand og Canada. I tillegg kommer samarbeidet gjennom Europarådet, EU/Schengen, i Norden, samt kriminalitetsspesifikke konvensjoner. Filippinene er ikke tilsluttet Europarådskonvensjonen om beskyttelse av barn mot seksuell utnyttelse og seksuelt misbruk.

Riksadvokaten legger til grunn – slik Kripos har gitt uttrykk for – at filippinske barn er særlig utsatt for internettrelaterte overgrep med internasjonale forgreininger, herunder i form av direktesendte (livestreaming) overgrep bestilt fra utlandet. Det kan synes som at mye av kriminaliteten som tidligere ble begått særlig i Thailand, har forflyttet seg til Filippinene, muligens som følge av at thailandsk politi er blitt bedre rustet til og i større grad tar tak i denne kriminaliteten. Den nordiske liasonoffiseren i Bangkok (NLO Bangkok) har meldt til Kripos at det har vært en stor økning i saker med tilknytning til Filippinene de siste par årene hvor det rettes forespørsler fra de nordiske landene. De fleste av disse sakene gjelder seksuallovbrudd mot barn.

Kripos, som er det internasjonale kontaktpunktet i Norge og bindeleddet mellom norske og utenlandske politimyndigheter i saker som gjelder internettrelaterte overgrep mot barn, har foreløpig begrenset erfaring med fremsendelse av rettsanmodninger i straffesaker til Filippinene. I saken som Kripos og riksadvokatens møte i desember omhandlet, ble det imidlertid sendt en relativt omfattende rettsanmodning til landet i desember 2015, og en møtte da utfordringer knyttet til spørsmålet om hvilke instanser som var rett samarbeidspartner.

Kripos' og vår antakelse er at en gjensidig avtale med Filippinene om samarbeid i straffesaker ville kunne ha en positiv effekt på samarbeidet i fremtidige saker, og at det i lys av den utviklingen en synes å se i det internasjonale kriminalitetsbildet, er grunn til å se nærmere på muligheten for en avtale som nevnt. Kripos' undersøkelser viser at land som Australia, Hong Kong, USA og Storbritannia allerede har avtaler om gjensidig rettslig samarbeid med Filippinene. Vedlagt følger som et eksempel avtale inngått mellom Filippinene og Storbritannia.

Både Kripos og riksadvokatembetet står selvsagt til disposisjon dersom det er behov for nærmere kontakt, undersøkelser, informasjonsinnhenting etc.

Knut Erik Sæther
ass. riksadvokat
(sign)

Birgitte Istad
statsadvokat
(sign)

vedlegg

Gjenpart
(uten vedlegg): Kripos
Det nasjonale statsadvokatembetet (NAST)
Politidirektoratet